

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено

Вченою радою

Запорізького національного університету
протокол № 3 від 28 вересня 2021 р.

Голова Вченої ради, ректор

М. О. Фролов

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОВОЗНАВСТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії

Укладач:

Козлова Т.О., професор кафедри англійської філології та лінгводидактики,
доктор філологічних наук, доцент

Погоджено:

Проректор з наукової роботи

Проректор з науково-педагогічної роботи

Зав. відділу аспірантури і докторантури

Г. М. Васильчук

Ю. О. Каганов

О. П. Єфіменкова

Запоріжжя 2021

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	вибіркова
		Цикл професійної підготовки
Змістових модулів – 6	Спеціальність <u>035 Філологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120		2-й
Освітньо-наукова програма <u>Філологія</u> (вписати назви усіх програм)		Лекції 32 год.
		Практичні 0 год.
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		Самостійна робота
		88 год.
		Вид підсумкового контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення аспірантів з актуальними для сучасної філології концепціями мови, процесами наслідування наукових знань в історії мовознавства, а також науковим апаратом, який дозволяє аналізувати різні факти природної мови на всіх її рівнях. Курс передбачає критичне читання актуальних світових публікацій за обраною аспірантами тематикою, активну участь у дискусіях, підготовці доповідей та рефератів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні питання мовознавства» є:

- ознайомлення з витоками, розвитком та головними положеннями сучасних концепцій мови;
- засвоєння поняттєвого апарату сучасного мовознавства;
- розширення філологічної ерудиції і знання таких проблем, як розвиток загальної теорії мови; мовний знак; еволюція мови і мислення; формування мовної складності; універсальне і специфічне в мові; природа міжмовних відмінностей; форми існування мови;
- оволодіння навичками інтегративного підходу до наукового аналізу мовних і мовленнєвих явищ шляхом залучення даних суміжних наук, засвоєння інструментарію філологічних досліджень;
- підготовка до застосування набутих знань для розв'язання фундаментальних та прикладних завдань мовознавства.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей і програмних результатів навчання:**

Програмні компетентності	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей.
ЗК 2	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях.
ЗК 3	Здатність до формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору.
ЗК 4	Здатність до критичного мислення.
ЗК 5	Здатність діяти на основі морально-етичних норм і стандартів професійної поведінки науковців і викладачів, дотримуватися принципів академічної доброчесності.
ЗК 6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел; використання інформаційно-комунікаційних технологій у дослідницькій та викладацькій діяльності.
ЗК 12	Здатність до представлення та обговорення результатів наукових досліджень українською та англійською мовами в усній та письмовій формах для вільного спілкування з вітчизняною та міжнародною академічною спільнотою, а також експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.
СК 1	Розуміння предметної області та професійної діяльності.
СК 2	Здатність до засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за спеціальністю 035 Філологія, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
СК 3	Здатність до оволодіння методологією та методами наукових досліджень у галузі гуманітарних наук.
СК 5	Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів в Україні та закордоном.
СК 8	Здатність до всебічного аналізу лінгвокогнітивних та соціокультурних процесів, до моделювання та прогнозування тенденцій розвитку мовних, позамовних та мовленнєвих явищ.
СК 9	Здатність формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство), робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
СК 10	Виявлення тенденцій розвитку сучасної філології, сучасної української наукової мови, знання доробку провідних вітчизняних та зарубіжних учених-філологів, творче використання їхніх здобутків у дисертаційному дослідженні.
Програмні результати навчання	
ПРН 1	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення.
ПРН 7	Оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; здійснювати абстрактний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; демонструвати відданість їх розвитку у передових контекстах професійної та наукової діяльності.

ПРН 11	Здійснювати пошук, оброблення та аналіз наукової інформації, її систематизацію та узагальнення; використовувати інформаційно-комунікаційні технології у дослідницькій та викладацькій діяльності.
ПРН 13	Вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою (у тому числі міжнародною), суспільством у цілому, демонструвати навички публічних виступів, аргументації та риторики.
ПРН 14	Використовувати академічну українську та англійську мови у професійній діяльності та наукових дослідженнях, усній та письмовій презентації їх результатів.
ПРН 15	Розуміти морально-етичні норми і стандарти професійної поведінки науковця та викладача; принципи академічної доброчесності та дотримуватися їх у науковій та викладацькій діяльності.
ПРН 18	Знати основні концепції, історію розвитку та сучасний стан наукових знань за спеціальністю філологія.
ПРН 19	Розуміти та застосовувати методологію, методи та термінологічний апарат наукового дослідження у галузі гуманітарних наук.
ПРН 21	Визначати основний зміст філологічних явищ, що складають теоретико-методологічну основу наукових філологічних досліджень та аналізувати концептуальні підходи, на яких ґрунтуватиметься власне наукове філологічне дослідження, розглядати історичні тенденції становлення і розвитку філологічної науки в Україні та світі.
ПРН 24	Вміти надавати визначення наукової проблеми в різних галузях філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство), розкривати основні гіпотези проблеми, що досліджується, переосмислювати наявні та продукувати нові знання та/або професійні практики.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Теоретичні засади сучасного мовознавства

Тема 1. Теоретико-філософські передумови сучасного мовознавства. Концепція структурних революцій Т. Куна. Революційні стрибки в історії мовознавства. Місце теорії мови в системі знання. Еволюція загальної теорії мови. Аспектувальні та синтезувальні теорії.

Тема 2. Завдання і напрямки сучасного мовознавства. Ознаки сучасного мовознавства (друга половина ХХ – початок ХХІ століття). Напрямки сучасного мовознавства. Мова і завдання мовознавства в теорії Н. Хомського. Фундаментальне, практичне і прикладне мовознавство. Функції мови по відношенню до дійсності, внутрішнього світу людини, суспільства. Спрямованість прикладного мовознавства на оптимізацію функцій мови.

Змістовий модуль 2

Евристичність та історична спадкоємність мовознавства

Тема 3. Лінгвістичні традиції в історіографії лінгвістики. Необхідність і труднощі опису вичерпного опису історії лінгвістичних учень. Завдання лінгвістичної історіографії. Лінгвістичний напрям, лінгвістична школа, наукова /лінгвістична традиція. Проблеми

систематизації теорій мови і визначення домінуючих теорій. Національна специфіка лінгвістичних учень. Збереження основних принципів наукового дослідження і виникнення лінгвістичних традицій.

Тема 4. Детермінанти лінгвістичних учень від античності до сьогодення. Головні лінгвістичні традиції Античності, Середньовіччя і Нового часу. Чинники формування традицій. Спільні характеристики та розбіжності в тлумаченнях лінгвістичних проблем. Наслідування і ревізія історично ранніх теорій. Теорія В. фон Гумбольдта і неогумбольдтіанство. Гіпотеза Сепіра-Уорфа, переформулювання та критика принципу лінгвістичного релятивізму. Генеративізм – неогенеративізм – постгенеративізм. Теорія когнітивної метафори: очевидне і сумнівне. Роль генеративізму у розробці сучасних ідей мовознавства (формальний і функційний підходи до вивчення мови; критерій «оптимальності»; опис універсалій і типології мов, принципи і параметри; знання (компетенція) та його застосування).

Змістовий модуль 3

Актуальні питання лінгвосеміотики

Тема 5. Природа мовного знака. Знакові теорії мови. Типологія мовних знаків. Індекс, ікона, символ. Континуум мовних знаків. Символічна природа мовного знака. Принципи знака. Співвіднесеність лінійності позначуваного і довільного характеру мовного знака. Довільність і вмотивованість. Категоріальна, системна і природна вмотивованість мовного знака. Лінійний характер позначуваного і семіологічна диференціація слів. Реалізація принципу знака в діахронії типологічно і генетично відмінних мов.

Тема 6. Іконічність в мові. Головні положення теорії іконічності. Види іконічності: образна і діаграматична. Вияви іконічності на різних рівнях мови. Принципи іконічності та особливості їх актуалізації в мові. Панхронічний характер мовної іконічності.

Змістовий модуль 4

Актуальні питання теорії мовної еволюції

Тема 7. Еволюція – мова – пізнання. Поняття еволюції, розвитку, прогресу та ускладнення мови. Мова і когнітивні типи мислення. Дискусії навколо чинників мовного розвитку. Виникнення і збереження мовної складності. Патерни у процесах визрівання мови. Ідентифікатори зрілості мови: природні vs марковані явища в мові.

Тема 8. Мова як не/генетично наслідувана система. Проблеми генетичної класифікації мов. Походження мови: моногенез чи полігенез. Прамова: гіпотетичний конструкт чи реальна мова. Складність реконструкції мовного протостану. Мова як екосистема. Походження і функціонування мішаних мов.

Змістовий модуль 5

Актуальні питання соціолінгвістики

Тема 9. Мова і соціальна поведінка. Невизначена роль соціальних чинників у розвитку мови. Зміни і/чи варіювання мови. Наївні знання й уявлення про мову. Судження мовців про мову, методи їх вивчення. Перцептивна / народна діалектологія.

Тема 10. Мультилінгвізм. Психолінгвістичні і соціолінгвістичні аспекти багатомовності. Груповий білінгвізм: привілея чи необхідність. Мовний зсув, перемикування

і міксація мовного коду. Вітальність і ревіталізація мови.

Змістовий модуль 6 Актуальні питання семантики

Тема 11. Мовна багатозначність і способи її репрезентації. Багатозначність як недискретне мовне явище. Концептуальний апарат опису багатозначності. Багатозначність і неоднозначність. Синкретсемія vs широкозначність. Способи репрезентації багатозначності. Питання співвідношення внутрішньої форми, народної етимології і семантичного ін/варіанту. Значення одиниці мови як реалізація концептуальної схеми.

Тема 12. Розвиток багатозначності. Метафора як джерело багатозначності: когнітивна інтерпретація. Семантична деривація в синхронії та діячронії (когнітивний аспект). Проблеми семантичної реконструкції, семантичні переходи/закони vs паралелі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усьог о	у тому числі		
	л.	прак т.	сам. роб.	
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади сучасного мовознавства				
Тема 1. Теоретико-філософські передумови сучасного мовознавства	9	2	-	7
Тема 2. Завдання і напрямки сучасного мовознавства	9	2	-	7
Разом за змістовим модулем 1	18	4	-	14
Змістовий модуль 2. Евристичність та історична спадкоємність мовознавства				
Тема 3. Лінгвістичні традиції в історіографії лінгвістики	10	3	-	7
Тема 4. Детермінанти лінгвістичних учень від античності до сьогодення	10	3	-	7
Разом за змістовим модулем 2	20	6	-	14
Змістовий модуль 3. Актуальні питання лінгвосеміотики				
Тема 5. Природа мовного знака	10	3	-	7
Тема 6. Іконічність в мові	10	3	-	7
Разом за змістовим модулем 3	20	6	-	14
Змістовий модуль 4. Актуальні питання теорії мовної еволюції				
Тема 7. Еволюція – мова – пізнання	10	3	-	7
Тема 8. Мова як не/генетично наслідувана система	10	3	-	7
Разом за змістовим модулем 4	20	6	-	14
Змістовий модуль 5. Актуальні питання соціолінгвістики				
Тема 9. Мова і соціальна поведінка	9	2	-	7
Тема 10. Мультилінгвізм	9	2	-	7
Разом за змістовим модулем 5	18	4	-	14
Змістовий модуль 6. Актуальні питання семантики				
Тема 11. Мовна багатозначність і способи її репрезентації	10	3	-	7
Тема 12. Розвиток багатозначності	10	3	-	7
Разом за змістовим модулем 6	20	6	-	14

Повторення матеріалу і підготовка до заліку	4			4
Усього годин	120	32	-	88

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади сучасного мовознавства		
1	Теоретико-філософські передумови сучасного мовознавства	2
2	Завдання і напрямки сучасного мовознавства	2
	Разом за змістовим модулем 1	4
Змістовий модуль 2. Евристичність та історична спадкоємність мовознавства		
3	Лінгвістичні традиції в історіографії лінгвістики	3
4	Детермінанти лінгвістичних учень від античності до сьогодення	3
	Разом за змістовим модулем 2	6
Змістовий модуль 3. Актуальні питання лінгвосоціології		
5	Природа мовного знака	3
6	Іконічність в мові	3
	Разом за змістовим модулем 3	6
Змістовий модуль 4. Актуальні питання теорії мовної еволюції		
7	Еволюція – мова – пізнання	3
8	Мова як не/генетично наслідувана система	3
	Разом за змістовим модулем 4	6
Змістовий модуль 5. Актуальні питання соціолінгвістики		
9	Мова і соціальна поведінка	2
10	Мультилінгвізм	2
	Разом за змістовим модулем 5	4
Змістовий модуль 6. Актуальні питання семантики		
11	Мовна багатозначність і способи її репрезентації	3
12	Розвиток багатозначності	3
	Разом за змістовим модулем 6	6
Усього годин		32

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1		
Теоретичні засади сучасного мовознавства		
1	Теоретико-філософські передумови сучасного мовознавства. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
2	Завдання і напрямки сучасного мовознавства. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
	Разом за змістовим модулем 1	14
Змістовий модуль 2		
Евристичність та історична спадкоємність мовознавства		
3	Лінгвістичні традиції в історіографії лінгвістики.	

	Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
4	Детермінанти лінгвістичних учень від античності до сьогодення. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
	Разом за змістовим модулем 2	14
Змістовий модуль 3 Актуальні питання лінгвосеміотики		
5	Природа мовного знака. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 34
6	Іконічність в мові. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
	Разом за змістовим модулем 3	14
Змістовий модуль 4 Актуальні питання теорії мовної еволюції		
7	Еволюція – мова – пізнання. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
8	Мова як не/генетично наслідувана система. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
	Разом за змістовим модулем 4	14
Змістовий модуль 5 Актуальні питання соціолінгвістики		
9	Мова і соціальна поведінка. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
10	Мультилінгвізм. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	4 3
	Разом за змістовим модулем 5	14
Змістовий модуль 6 Актуальні питання семантики		
11	Мовна багатозначність і способи її репрезентації. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
12	Розвиток багатозначності. Опрацювання конспекту лекції і його доповнення матеріалами рекомендованої літератури. Критичне читання першоджерел.	3 4
	Разом за змістовим модулем 6	14

	Повторення матеріалу і підготовка до заліку	4
Усього годин		88

7. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кіл-ть балів
ПОТОЧНИЙ		
1	Аудиторна робота (усне опитування, участь у дискусії, виконання практичних завдань). Тест 1. Теоретичні засади сучасного мовознавства. Разом за Модуль 1.	5 5 10
2	Аудиторна робота (усне опитування, участь у дискусії, виконання практичних завдань). Тест 2. Евристичність та історична спадкоємність мовознавства лінгвокультурології. Разом за Модуль 2.	5 5 10
3	Аудиторна робота (усне опитування, участь у дискусії, виконання практичних завдань). Тест 3. Актуальні питання лінгвосеміотики. Разом за Модуль 3.	5 5 10
4	Аудиторна робота (усне опитування, участь у дискусії, виконання практичних завдань). Тест 4. Актуальні питання теорії мовної еволюції. Разом за Модуль 4.	5 5 10
5	Аудиторна робота (усне опитування, участь у дискусії, виконання практичних завдань). Тест 5. Актуальні питання соціолінгвістики. Разом за Модуль 5.	5 5 10
6	Аудиторна робота (усне опитування, участь у дискусії, виконання практичних завдань). Тест 6. Актуальні питання семантики. Разом за Модуль 6.	5 5 10
	Самостійна робота: Доповнення конспекту лекцій матеріалами рекомендованої літератури. Аналіз першоджерел. Разом	5 15 20
ПІДСУМКОВИЙ		
	Залік (співбесіда)	20
	Разом:	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)

B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Підручники й посібники

Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Київ : (“Академія”). 2011. 240 с. URL : https://www.studmed.ru/bacevich-f-s-f-losof-ya-movi-stor-ya-l-ngvof-losofskih-uchen_102cdd0bd9d.html (дата звернення: 15.08.2021).

Зубкова Л. Г. Общая теория языка в развитии : учеб. пособ. Москва : Изд-во РУДН, 2003. С. 21-30.

Козлова Т. О. Регіональне варіювання мови : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Філологія” освітньо-професійної програми “Мова і література (англійська)”. Запоріжжя : СТАТУС, 2017. 68 с.

Козлова Т. О. Теорія мовознавства й історія лінгвістичних учень : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Філологія” освітньо-професійної програми “Мова і література (англійська)”. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 86 с.

O’Grady W. et al., Contemporary Linguistics: An Introduction. Boston, New York : Bedford/St. Martin’s, 2005. P. 282.

Наукові праці

Арутюнова Н. Д. Наивные размышления о наивной картине мира. С.7–19. Язык о языке. Москва : языки русской культуры, 2000. С.7–19.

Бацевич Ф. С. Н. Хомський. Передмова до українського видання. *Хомський Н. Роздуми про мову*. Львів : Ініціатива, 2000. С. 7–26.

Безпаленко А. М. Слово в аспекті гештальт-теорії. Принцип суміжності : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.15 “Загальне мовознавство”. Київ, 2010. 34 с.

Беспала Л.В., Козлова Т.О. Формування англійськомовної картини світу в умовах лінгвокультурних контактів : монографія. Запоріжжя : Статус, 2018. С. 26–38.

Белехова Л. І. Іконічність в американських поетичних текстах // Вісник КНЛУ. 2004. Т. 7, № 2. С. 60–65.

Гамкрелидзе Т. В. “Принцип произвольности” и проблема произвольности языкового знака. Тбилиси : Мецниереба, 1976. 15 с.

Демьянков В. З. Доминирующие лингвистические теории в конце XX века. *Язык и наука конца 20 века*. Москва : Институт языкознания РАН, 1995. С. 239–320.

Жаботинская С. А. Лексическое значение: принципы построения концептуальной сети. *Slowo z perspektywy językoznawcy i thumacza*, том II. Gdansk : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2005. S. 53-62.

Касевич В. Б. Генеративизм – неогенеративизм – постгенеративизм. *Материалы XXVII Межвузовской научно-практической конференции преподавателей и аспирантов*. СПб. : Изд-во СПбГУ, 1998. С. 4–9.

Козлова Т. О. Іконічність у лексичі індоевропейської прамови : Монографія. Запоріжжя : Кругозір, 2015. С. 23–94, 264–306.

Козлова Т. О. Маніфестація квантитативного принципу іконічності в редулькованих назвах дитячих ігор. *Теорія лінгвістичних парадигм: колективна монографія на пошану професора, член-кореспондента НАН України Анатолія Загнітка*. Вінниця: ТОВ "Твори". 2019 С. 442 - 457.

Левицкий В. В. Реконструкция семантики. *Этимологический словарь германских языков; Т. I–II*. Т. I. Винница : Нова книга, 2010. С. 23–40.

Левицкий В. В. Семантические универсалии и семантическая типология. *Этимологический словарь германских языков; Т. I–II*. Т. II. Винница : Нова книга, 2010. С. 336–342.

Левицкий В. В. Фонетическая мотивированность слова. *Вопросы языкознания*. 1994. № 1. С. 26–37.

Ору С. История. Эпистемология. Язык. Москва : Прогресс, 2000. С. 137-179.

Хомський Н. Роздуми про мову. Львів : Ініціатива, 2000. С. 113-174.

Gumperz J. J. *Discourse Strategies*. Cambridge : Cambridge University Press, 1982. P. 59 – 99.

Hinton L. Language Loss and Revitalization in California: Overview. *International Journal of the Sociology of Language*. 1998. # 32. P. 83–93.

Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago : Chicago University Press, 1980. P. 3–9.

Lorenz K. *Behind the Mirror : A Search for a Natural History of Human Language*. New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1978. P. 1–20. URL : <https://archive.org/details/behindmirrorsea00lore> (дата звернення: 12.08.2021)

McWhorter J. H. *The Power of Babel: A Natural History of Languages*. New York : Times Books, 2001. P. 253–286.

Özüorçun F. Language Varieties: Pidgins and Creoles. *EUL Journal of Social Sciences. LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi* . 2014. V:II. P. 114-123.

Pinker S. *The Language Instinct. How the Mind Changes the Language*. New York : HarpenCollins, 1994. P. 83–105, 120–125.

Preston D. They Speak Really Bad English Down South and in New York City. *Language Myth* / ed. by L. Bauer, P. Trudgill. London : Penguin, 1998. P. 139-149.

Vicente V. S. English-based pidgins and creoles: from social to cognitive hypotheses of acquisition. *Revista Virtual de Estudos da Linguagem – ReVEL*. Vol. 5, n. 9, agosto de 2007. P. 1–30. URL : http://www.revel.inf.br/files/artigos/revel_9_english_based_pidgins_and_creoles_from_social_to_cognitive_hypotheses_of_acquisition.pdf (дата звернення: 16.08.2021)

Wierzbicka A. Introduction. Language and Meaning. *The Semantics of Grammar*. Amsterdam : John Benjamins. 1988. P. 1-2.

Довідники

Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. С. 836

(Генеративізм; Діалектологія, ареальна лінгвістика; Зіставне мовознавство; Загальне мовознавство), 840 (Семантика, лексикологія, лексикографія, фразеологія), 840 (Семіотика, ономаціологія, ономастика).

Crystal D. Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge : Cambridge University Press, 1995. P. 24–26 (dialect, accent, dialect continua, mutual intelligibility, dialectology), 32–33 (linguistic variable, linguistic area); 284, 286–287 (the number of languages spoken); 26-27, 32, 334–337 (pidgins and creoles).

Інтернет ресурси

Баранов А. Прикладная лингвистика (МГУ им. М. В. Ломоносова, Фундаментальная и прикладная лингвистика). URL : <https://msk.postupi.online/vuz/mgu/programma/674/> (дата звернення: 12.11.2020).

Теория и история языкознания. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=D-A0Ire5UJ8&list=PL8UlKSWoo52YmWFwdmjwIwFfAZ1hNzdiE> (дата звернення: 10.08.2021).

Boroditsky L. How language shapes the way we think. 2018. URL : https://www.ted.com/talks/lera_boroditsky_how_language_shapes_the_way_we_think?language=uk (дата звернення: 10.08.2021).

Chomsky N. Fundamental Issues in Linguistics. Lecture 1. 2019. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=r514RhglSv0> (дата звернення: 10.08.2021).

Chomsky N. The Concept of Language. 2014. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=hdUbIlwHRkY> (дата звернення: 10.08.2021).

History of Linguistics. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=sQVtziMRa1k> (дата звернення: 04. 10. 2020).

Labov W. American English is Changing Fast. *David Pakman show*, 2013. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=aL0--f89Qds> (дата звернення: 10.08.2021).

Lakoff G. On Embodied Cognition and Language. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=XWYaoAoijdQ> (дата звернення: 10.08.2021).

Linguistic in the Middle Ages. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=6yYCi0hKflc> (дата звернення: 01.10.2020).

Linn A. History of Linguistics. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=Sn5N0wYIlgI> (дата звернення: 04. 09. 2020).

Preston D. US Language Attitudes. 2008. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=4kW3K3OclnE> (дата звернення: 10.08.2021).

Shaw Ph. An Overview of Applied Linguistics. (Stockholm University, Department of English). 2019. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=T7dbWW83a74> (дата звернення: 12.11.2020).